

KIERUNKI PRAC BANKOWEGO FUNDUSZU GWARANCYJNEGO W DZIEDZINIE IDENTYFIKACJI, OCENY I PROGNOZOWANIA ZAGROŻEŃ SYTUACJI FINANSOWEJ BANKU^{*)}

Niniejszy artykuł jest wprowadzeniem do omówienia stosowanych w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym metod oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej banków oraz instrumentów oceny zagrożeń w sektorze bankowym. Zagadnienia te zostały rozwinięte w opracowaniach:

- p. Iwony Sowińskiej, „Metodyka Bankowego Funduszu gwarancyjnego w zakresie oceny zagrożeń sytuacji finansowej banków”,
- p. Tomasza Bugajnego, „Prognozowanie w pracach analitycznych Bankowego Funduszu Gwarancyjnego”,
- p. Wojciecha Konata, „Praktyczne aspekty funkcjonowania systemu monitorowania banków”.

Wymienieni Autorzy są pracownikami Departamentu Analiz BFG i prezentują dorobek prac analitycznych prowadzonych w BFG od ponad dziesięciu lat. Prace te były opisywane w artykułach opublikowanych w „Bezpiecznym Banku”, omawiane na seminariach organizowanych w BFG, w czasopismach poświęconych polskiemu sektorowi bankowemu oraz w wydanych przez BFG książkach: „Kryzysy bankowe. Przyczyny i rozwiązania”, pod red. prof. dr hab. Małgorzaty Iwanicz-Drozdowskiej i „Systemy gwarantowania depozytów w Polsce i na świecie. Dziesięć lat Bankowego Funduszu Gwarancyjnego”, pod red. prof. dr. hab. Władysława Baki.

System gwarantowania depozytów w Polsce funkcjonuje już od 10 lat. Doświadczenia zebrane w toku działalności wskazują, że jest to system dobrze zbudowany, trwały i stabilny, oparty na mocnych filarach. Zgodnie z art. 1 Ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym są to:

- ❖ obowiązkowy system gwarantowania depozytów,
- ❖ udzielanie pomocy bankom w sytuacji niebezpieczeństwa niewypłacalności,
- ❖ gromadzenie i analiza informacji o bankach.

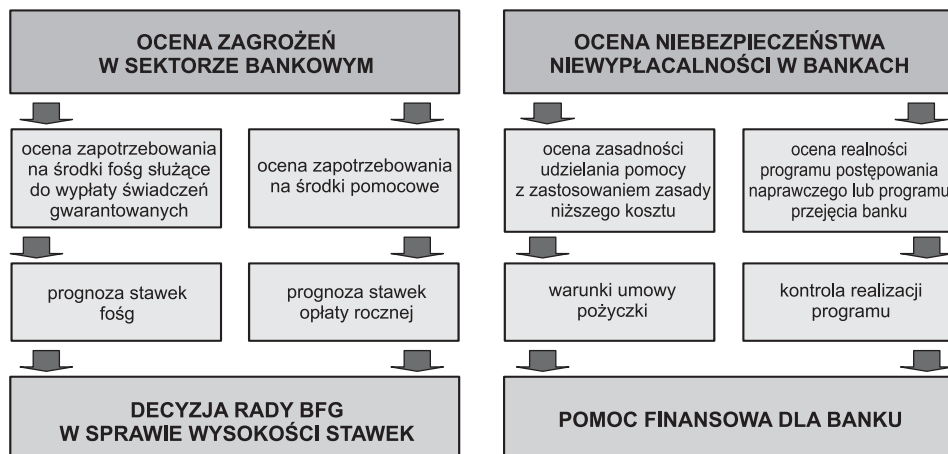
^{*)} Autor artykułu jest członkiem Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

System gwarantowania depozytów jest ogniwem sieci bezpieczeństwa finansowego w każdym kraju¹⁾. Oznacza to, że działania na rzecz stabilności finansowej, traktowanej jako dobro publiczne, są równie istotne jak wypłaty świadczeń gwarantowanych klientom banku w przypadku niedostępności środków na rachunkach bankowych.

Bankowy Fundusz Gwarancyjny jest odpowiedzialny za zgromadzenie odpowiedniego poziomu środków, który zapewni wypłaty świadczeń gwarantowanych klientom banku w przypadku jego upadłości, ale jednocześnie Fundusz winien być także gotowy do udzielenia niezbędnej pomocy finansowej na usunięcie niebezpieczeństwa niewypłacalności powstałego w banku w przypadku gdy jest to zgodne z zasadą „niższego kosztu”. Zasada ta oznacza, że koszt udzielenia pomocy finansowej w procesie sanacji banku jest niższy niż koszt jego upadłości.

Te zadania mogą być realizowane dzięki ustawowemu wyposażeniu BFG w prawo dostępu do informacji o bankach, a zatem w możliwość dokonywania samodzielnych i niezależnych analiz sytuacji ekonomiczno-finansowej poszczególnych banków oraz oceny istniejących i potencjalnych zagrożeń w sektorze bankowym. Kluczowe funkcje działalności analitycznej Funduszu pokazane są na rysunku 1.

Rys. 1. Funkcje działalności analitycznej BFG

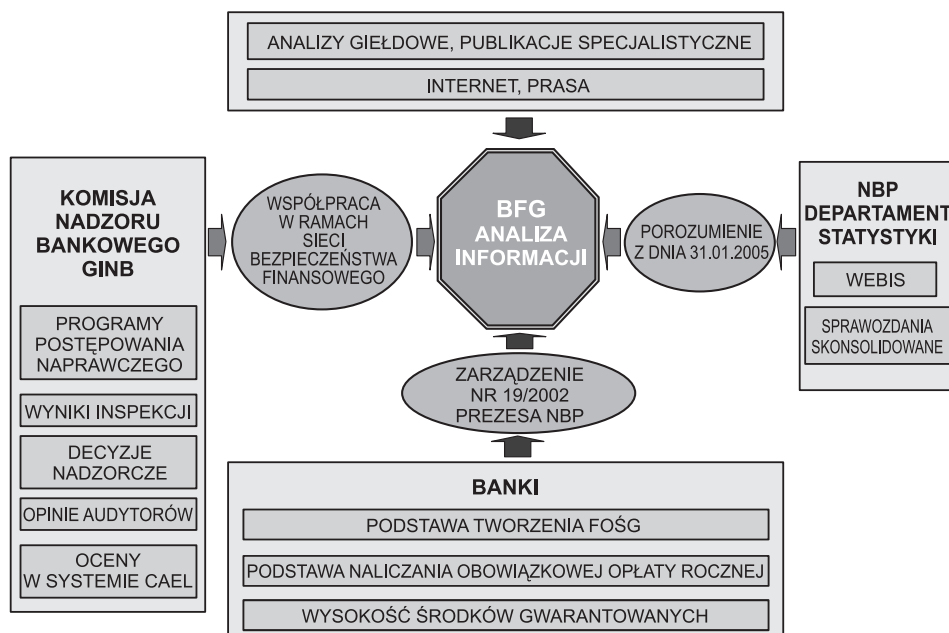

Źródło: opracowanie własne.

Źródła informacji, z których korzysta Bankowy Fundusz Gwarancyjny w pracach analitycznych, pokazane są na rysunku 2.

¹⁾ O. Szczepańska, *Podstawowe przesłanki, założenia i struktura sieci bezpieczeństwa finansowego w świetle teorii i doświadczeń międzynarodowych*, „Bezpieczny Bank” nr 1(26)/2005.

Rys. 2. Środowisko informacyjne BFG

Źródło: opracowanie własne.

Na rysunku 3 pokazana została struktura procesu przetwarzania informacji w BFG. Obejmuje on:

- ❖ zastosowanie algorytmów przetwarzania informacji finansowych,
- ❖ wykorzystanie wiedzy eksperckiej i doświadczenia analityków BFG,
- ❖ rozstrzygnięcie problemów wg zdefiniowanych procedur decyzyjnych.

Rezultaty analizy danych finansowych oparte na przetwarzaniu algorytmicznym są uzupełniane i pogłębiane poprzez zastosowanie wiedzy eksperckiej, a następnie są weryfikowane w toku procedury decyzyjnej.

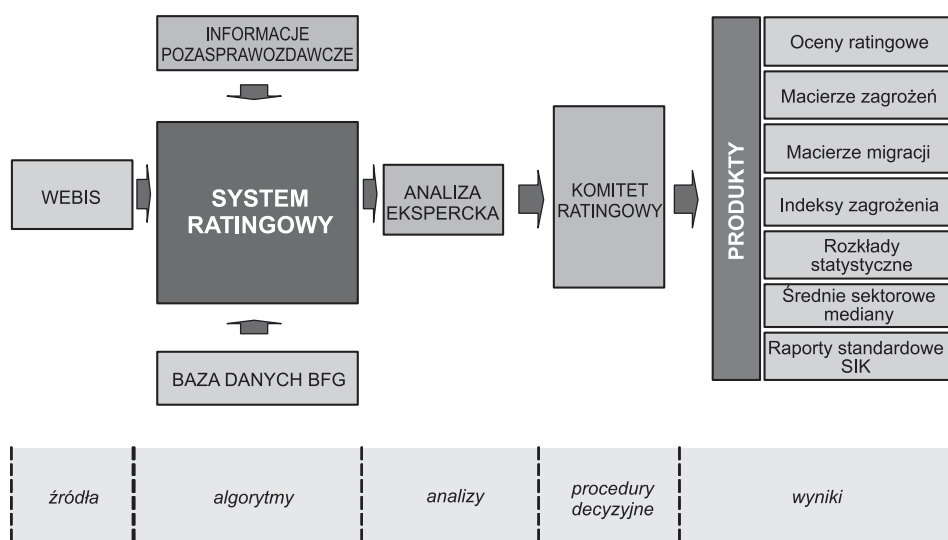
Szczegółowe omówienie poszczególnych etapów procesu przetwarzania informacji oraz elementów struktury procesu zostało przedstawione w opracowaniu Iwony Sowińskiej „Metodyka Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w zakresie oceny zagrożeń sytuacji finansowej banków”.

Bankowy Fundusz Gwarancyjny wykorzystuje własną metodykę oceny zagrożeń, która w toku działalności Funduszu, w oparciu o zdobywane doświadczenia, a także w wyniku zmian w środowisku regulacyjnym jest uzupełniana o nowe źródła informacji, nowe procesy przetwarzania, a w konsekwencji o nowe produkty.

Ocena zagrożenia ma charakter prognozowania ryzyka powstania niebezpieczeństwa niewypłacalności lub upadłości banku. BFG dysponuje zestawem wystandaryzowanych i komplementarnych produktów, które umożliwiają ocenę zagrożenia poszczególnych banków oraz identyfikację poziomu zagrożenia w systemie bankowym. Dzięki standaryzacji zapewniona jest porównywalność ocen wybranych populacji banków w określonych przedziałach czasowych.

Oceny ratingowe oraz macierze zagrożeń definiują, w szczególności, miary zagrożenia poszczególnych banków, zaś indeksy zagrożenia i macierze migracji pozwalają na wnioskowanie o sytuacji w sektorze.

Rys. 3. Proces przetwarzania informacji w BFG

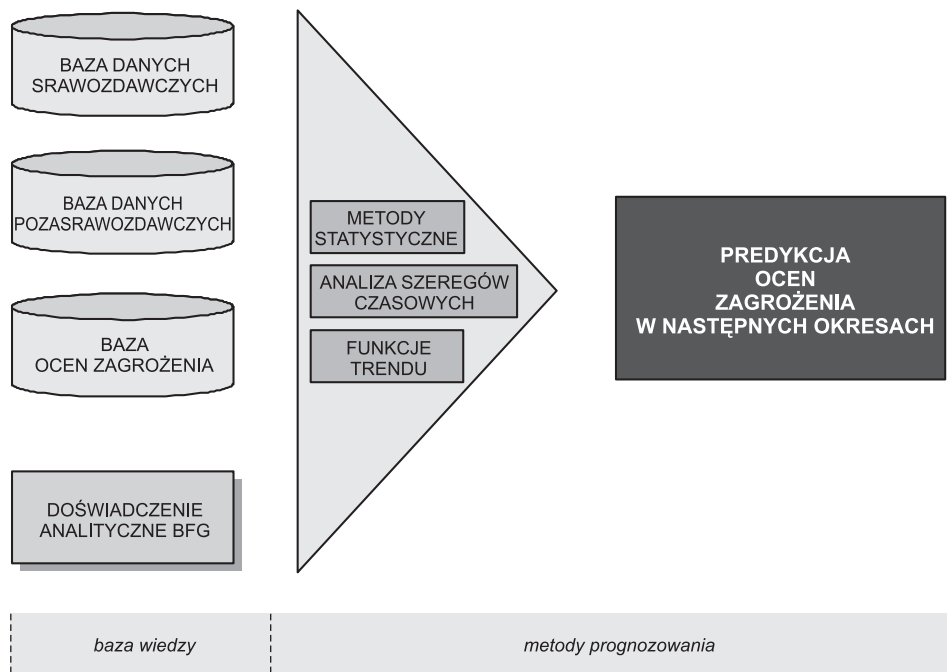

Źródło: opracowanie własne.

Sposób wykorzystania produktów pokazanych na rysunku 3 oraz omówienie „warsztatu pracy” analityka zagrożeń w Bankowym Funduszu Gwarancyjnym omówione zostały w opracowaniu Wojciecha Konata „Praktyczne aspekty funkcjonowania systemu monitorowania banków”. Oceny zagrożeń są także wykorzystywane w modelach prognozowania wysokości opłat wnoszonych przez uczestników obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów.

Podjęte zostały prace nad rozwinięciem metodyki oceny banków o predykcję ocen zagrożenia, czyli przewidywanie przyszłych realizacji procesów ekonomicznych w poszczególnych bankach, skutkujących określonym prawdopodobieństwem zmiany oceny zagrożenia. Poglądowy schemat procesu prognozowania ocen zagrożenia pokazany jest na rysunku 4.

Rys. 4. Prognozowanie ocen zagrożenia

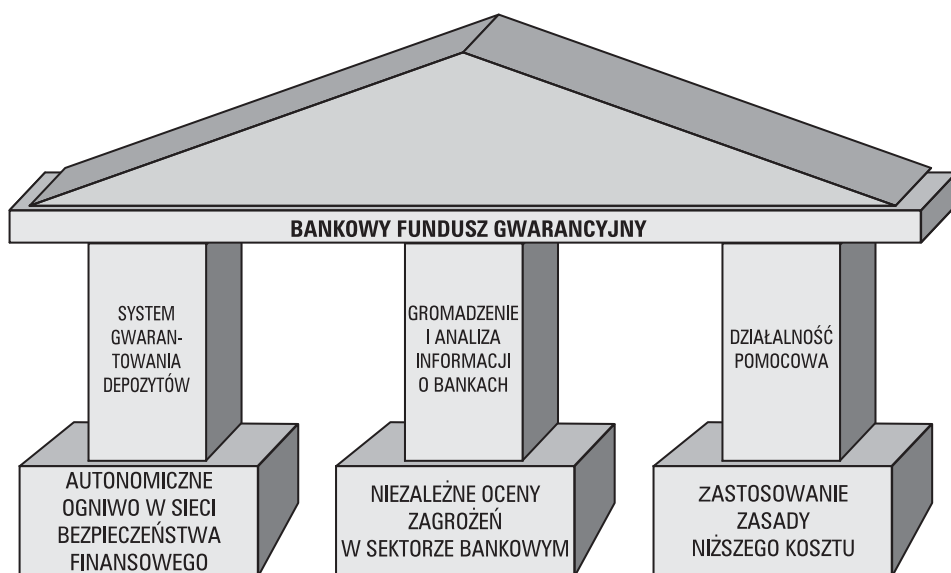
Źródło: opracowanie własne.

Predykcja ocen zagrożenia w następnych okresach jest rezultatem przetwarzania informacji zawartych w „bazie wiedzy” opartej o zasoby baz danych i doświadczenia dziesięcioletniej działalności BFG, z wykorzystaniem dostępnych instrumentów analitycznych. Problematyka ta została szerzej omówiona w opracowaniu Tomasza Bugajnego „Prognozowanie w pracach analitycznych Bankowego Funduszu Gwarancyjnego”.

Podjęte zostały również prace nad oceną wpływu wdrożenia nowych standardów rachunkowości (MSR/MSSF) na prezentację sytuacji banków oraz interpretację oceny zagrożeń, a także prace przygotowawcze związane z wejściem w życie Nowej Umowy Kapitałowej. Ważnym przedsięwzięciem jest również adaptacja wykorzystywanych metodyk i narzędzi informatycznych do nowych standardów sprawozdawczości finansowej banków FINREP i COREP.

W ciągu minionej dekady Bankowy Fundusz Gwarancyjny wypracował trzy stabilne podstawy (rysunek 5) dla filarów, na których oparta jest działalność polskiego systemu gwarantowania depozytów.

Rys. 5. Trzy filary działalności BFG

Źródło: opracowanie własne.

W nową dekadę działalności Bankowy Fundusz Gwarancyjny wkracza dysponując własnym, dobrze wykształconym i przetestowanym systemem analitycznym, wykwalifikowaną kadrą analityków oraz bazą danych, które, zintegrowane z historycznymi doświadczeniami i wynikami analiz, stanowią unikatową „bazę wiedzy” pozwalającą budować niezależne oceny zagrożeń w systemie bankowym.